

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Petra Wagnerová

Obor: Pedagogika – veřejná správa

3. ročník – prezenční forma

Trestní odpovědnost a sankcionování mladistvých

Bakalářská práce

Vedoucí práce: JUDr. Bronislava Coufalová

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: *Trestní odpovědnost a sankcionování mladistvých* zpracovala sama a uvedla jsem všechny použité prameny.

V Olomouci dne .....

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Bronislavě Coufalové za podnětné vedení a cenné připomínky a rady při zpracování této práce.

Seznam zkratek

TZ - Trestní zákoník (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů)

TŘ - Trestní řád (Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů)

ZSM - Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

SVI - Systém včasné intervence

Obsah

Úvod.....	7
1. Právní předpisy upravující trestní odpovědnost a sankcionování mladistvých.....	10
1.1 Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších právních předpisů.....	10
1.2 Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.....	11
1.3 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.....	12
2. Vymezení základních pojmů.....	13
2.1 Kriminalita.....	13
2.2 Mládež.....	13
2.3 Protiprávní čin.....	14
2.3.1 Trestný čin.....	14
2.3.2 Provinění.....	14
2.3.3 Čin jinak trestný.....	15
2.4 Absolutní a relativní trestní odpovědnost.....	15
2.5 Zásada subsidiarity trestní represe.....	18
3. Sankcionování mladistvých.....	20
3.1 Výchovná opatření.....	21
3.2 Ochranná opatření.....	26
3.3 Trestní opatření.....	28
4. Prevence kriminality mladistvých.....	35
4.1 Kontrola kriminality.....	35
4.2 Prevence.....	35
4.3 Represe.....	35
4.4 Sociální prevence.....	36
4.5 Situační prevence.....	37

4.6	Viktimologická prevence.....	37
4.7	Primární prevence.....	37
4.8	Sekundární prevence.....	38
4.9	Terciární prevence.....	38
4.10	System včasné intervence.....	39
	Závěr.....	40
	Seznam literatury.....	43

Úvod

Téma trestní odpovědnosti a sankcionování mladistvých jsem si vybrala, protože podle mého názoru je delikvence mladistvých nejen otázkou aktuální, problémem přítomnosti velmi diskutovaným a propíraným médií, ale jde i o téma budoucnosti.

Protože budoucnost naší, naší země a dokonce i celého světa mají v rukou právě děti nejen dnešní, ale i děti našich dětí a jejich potomci a zase jejich. Známa fráze, že děti jsou naší budoucností v tomto směru nabývá velkého významu.

Pokud z nich jednou vyrostou odborní lékaři, vzdělaní politikové, ekonomové nebo i příjemné a ochotné prodavačky, poctiví a šikovní řemeslníci, pak budeme moci říct, že se společnost vyvíjí pozitivním směrem a sociální vztahy budou nenarušené. Bohužel tento obraz je nereálná utopie.

Druhou variantou je více pravděpodobná teorie, že se z některých z našich dětí stanou výtržníci, zloději, podvodníci a tak podobně.

V dnešní uspěchané době se jednoduše některé děti vydají na kriminální dráhu, ať už jsou příčiny jakékoliv, ať už se vina dává rodičům, škole, kamarádům z řad vrstevníků nebo i starších.

Podle mého názoru je monitorování a zkoumání kriminality mládeže velmi důležité. K nezletilému pachateli musíme přistupovat jiným způsobem než k dospělému pachateli a to z důvodu, že mladistvý má mnohdy velkou šanci se napravit a dále se trestné činnosti nevěnovat.

Do roku 2003 upravoval trestní odpovědnost mladistvých i sankce jim ukládané trestní zákon a trestní řád.¹ Odborníci specializovaní na problematiku mladistvých delikventů již delší dobu kriticky hodnotili platnou trestněprávní úpravu postihu trestné činnosti mladistvých a současně upozorňovali na vzrůstající kriminalitu dětí a mladistvých v posledních deseti letech (tj. 90. léta

---

¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších právních předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

20. století). V této souvislosti shodně zdůrazňovali význam hledání nových, účinnějších způsobů, které by v budoucnu tento nepříznivý vývoj zvrátily.²

Také je potřeba podotknout, že TZ a TŘ byly přijaty v roce 1961, to znamená před zhruba čtyřiceti lety. V důvodové zprávě k návrhu ZSM se vyjadřují odborníci specializovaní na problematiku mladistvých delikventů takto: Ve vztahu k věkové kategorii mladistvých doznaly TZ a TŘ přes četné zásadní novelizace z devadesátých let pouze dílčí úpravy a dostatečně tak nereagovaly ani na novou sociálně ekonomickou situaci mládeže, ani na nové formy jejich delikventních projevů.

ZSM není v historii naší země první právní úpravou zabývající se problematikou mladistvých. Základy trestního zákonodárství nad mládeží byly položeny zákonem č. 48/ 1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží. Tato úprava platila až do roku 1950, kdy byla zrušena nově přijatým trestním zákonem, zákonem č. 86/1950 Sb.

Cílem mé bakalářské práce je upřesnit postavení mladistvých v trestním právu a popsat rozlišnosti v základech trestní odpovědnosti a sankcionování mladistvých oproti dospělým pachatelům.

Svou bakalářskou práci rozdělím do čtyř okruhů. První se bude zabývat platnými právními předpisy týkajícími se trestní odpovědnosti a sankcionování mladistvých. U nejdůležitějších z nich (trestního zákona, trestního řádu a zákonu o soudnictví ve věcech mládeže) rozeberu jejich hmotně právní nebo trestně právní úpravu a účel těchto zákonů.

Druhý okruh bude popisovat základní pojmy této problematiky, které jsou klíčové pro další orientaci v probírané tematice. Nejdůležitější pojmy, ze kterých budu vycházet jsou kriminalita, mládež, protiprávní čin a trestní odpovědnost.

Ve třetí části této práce rozeberu systém sankcionování mladistvých, který je zakotven v ZSM. Zákon rozeznává tři druhy sankcí v případě mladistvých pachatelů, jsou jimi výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření.

---

² Důvodová zpráva k návrhu ZSM

V příslušných oddílech se budu podrobně zabývat každým jednotlivým typem opatření.

Poslední závěrečná část bude obsahovat přehled prevence kriminality mladistvých. Za velmi důležité považuji vymezit některé pojmy týkající se tohoto tématu. Poté bych se ráda mimo jiné zabývala strategií prevence kriminality, kterou vypracoval odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR a který ji zavádí tzv. Systémem včasné intervence

1. Právní předpisy upravující trestní odpovědnost a sankcionování mladistvých

1.1 Trestní zákoník (Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších právních předpisů)

K 1.1.2010 nabyla účinnosti nová právní úprava znamenající rekodifikaci trestního práva hmotného. Návrh vychází ze zhodnocení účinnosti dosavadních základních předpisů v trestněprávní oblasti, přihlíží k vývoji právní teorie a praxe zejména v evropských zemích s rozvinutým demokratickým systémem, reflektuje změny v ostatních právních oblastech, a je zaměřena na vytvoření co nejvhodnějšího systému ochrany společnosti a jednotlivců před kriminalitou a jejími novými formami.³

Nový trestní zákoník je založen na přesvědčení, že ochranu demokratického státního a společenského zřízení, práv a svobod jednotlivců a ochranu jejich života, zdraví a majetku je třeba dosahovat především mimotrestními prostředky. Na protiprávní jednání je třeba reagovat prostředky trestního práva až v krajních případech v souladu s pomocnou (subsidiární) úlohou trestního práva v právním řádu a ve společnosti. Kriminální politika, sledující kontrolu a potlačování kriminality, musí proto spočívat ve vhodném vyvažování prevence a represe.⁴

Věkové skupině mladistvých pachatelů se věnuje §109 TZ, který odkazuje na zvláštní zákon (tj. zákon o soudnictví ve věcech mládeže)⁵, v němž se daná problematika speciálně zpracovává. Pokud se ve zvláštním zákoně neustanovuje jinak, řídíme se podle obecného právního předpisu a tím je TZ.

---

³ Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku

⁴ Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku

⁵ Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

1.2 Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů)

V souladu se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních dokumentů byl již vytvořen ucelený systém hmotněprávních a procesních institutů zajišťujících uplatnění adekvátních právních následků pro pachatele trestné činnosti z řad mládeže. Hmotněprávní i procesní úprava společenské reakce na kriminalitu mládeže je provedena v samostatném kodexu tvořícím trestní právo mládeže, který byl již schválen Parlamentem České republiky – zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), proto trestní zákoník v § 109 na tento zvláštní zákon odkazuje.

V tomto zákoně došlo také k určitým změnám platným k 1.1.2010. Účelem tohoto předpisu se stanovila úprava podmínek odpovědnosti mládeže za protiprávní činy, ukládání opatření za tyto činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže.

Zákon je rozdělen do čtyř hlav, z nichž hlava první pojednává o obecných ustanoveních, tzn. o účelu zákona, vymezení pojmů, základních zásadách a výkonu soudnictví ve věcech mládeže. Hlava druhá nese název Mladiství a její konkrétní náplní jsou úprava podmínek trestní odpovědnosti mladistvých, zánik trestnosti, opatření ukládaná mladistvým (výchovná, ochranná a trestní) a řízení v trestních věcech mladistvých. Hlava třetí je pro tuto práci méně významná, protože se zabývá řízením ve věcech dětí mladších patnácti let. V hlavě čtvrté jsou popsána společná a přechodná ustanovení.

Jedním z hlavních důvodů zpracování speciální právní úpravy věcí mladistvých je dle mého názoru velký rozdíl mezi osobností mladistvého a dospělého pachatele. U mravní a rozumové vyspělosti mladistvého není zcela ukončen rozvoj, proto se dá očekávat velká pravděpodobnost nápravy takového

delikventa a velká šance na vyvarování se budoucí recidivy. Bylo tedy na místě odlišně upravit např. podmínky pro vznik trestní odpovědnosti i sankcionování za spáchání protiprávního činu.

1.3 Trestní řád (Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů)

V § 291 tohoto zákona je ustanoveno, že trestní řízení ve věcech mladistvých upravuje zvláštní zákon. Pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, postupuje se podle tohoto zákona.

Dalšími právními předpisy, které se již méně zabývají touto problematikou, ale přesto se jí nějakým způsobem dotýkají jsou Občanský soudní řád (Zákon č. 99/1963 Sb.), Zákon o rodině (Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině), Úmluva o právech dítěte (rezoluce Valného shromáždění OSN 44/25 z 20. listopadu 1989), Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a další.

2. Vymezení základních pojmů

2.1 Kriminalita

Kriminalitou nebo-li zločinností se myslí úhrn sociálně škodlivých jevů, které jsou stanoveny v trestních kodexech. V současné právní úpravě to jsou trestné činy (v průběhu minulých období to byly zločiny, přečiny, přestupky i provinění).⁶

V širším pojetí se používá termín delikvence, který označuje obecně protiprávní jednání.

Do delikvence je zahrnována i tzv. prekriminalita, která obsahuje činy jinak trestné, kterých se dopouštějí děti před dosažením trestní odpovědnosti a které, pokud by je spáchaly osoby starší, byly považovány za trestné činy.⁷

2.2 Mládež

Podle ZSM §2 se mládeží rozumí děti a mladiství. Dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku. Mladistvým potom ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

V kriminologické literatuře⁸ se termínem mládež označují tři věkové skupiny; k dítěti a mladistvému se přidává kategorie mladého dospělého. Tím se nazývá jedinec, který dosáhl věku 18 let a výše. Horní hranice není jednotná. Někdy se uvádí do dvaceti jedna let, jindy do věku dvaceti čtyř let.

Dalším pojmem, který se používá v trestním právu, je osoba blízka věku mladistvého. Tou je chápána osoba, jejíž věk se pohybuje mezi osmnáctým a devatenáctým rokem. Pokud pachatel spáchal trestný čin v tomto věku, použije se

---

⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vydání. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. s. 11

⁷ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vydání. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. s. 11

⁸ KUČHTA, Josef, et al. *Kriminologie 1. část*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1993. s. 32

při výměře trestu institut polehčující okolnosti a fakultativně se uplatní i zvláštní způsoby řízení proti mladistvému.⁹

2.3 Protiprávní čin

Do tohoto pojmu se dle ZSM §2 zahrnují trestné činy, provinění a činy jinak trestné.

2.3.1 Trestný čin

Podle §13 odst.1 TZ je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

Je základem trestní odpovědnosti. Dle § 111 TZ se trestným činem rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.

Pojmové znaky trestného činu podle platné úpravy tvoří:

1. Protiprávnost
2. Znaky skutkové podstaty trestného činu (znaky charakterizující objekt, objektivní stránku, subjekt, subjektivní stránku)
3. Obecné znaky uvedené v zákoně, kterými jsou stanovený věk (§25 TZ) a příčetnost (§26 TZ).¹⁰

2.3.2 Provinění

Podle §6 odst.1 ZSM se trestný čin spáchaný mladistvým nazývá provinění. Nestanoví-li tento zákon jinak, platí pro posouzení provinění spáchaného mladistvým trestní zákoník.

V důvodové zprávě k ZSM se uvádí, že by nebylo ani účelné ani formálně

---

⁹ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vydání. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. s. 13, 14

¹⁰ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 119

a věcně přesně označovat sociální reakci na delikt spáchaný mladistvým vžitým termínem trest (v jehož samotné podstatě a názvu je zakomponována především újma a odplata za minulý čin), ale naopak je třeba jinak zaměřenou reakci společnosti i jinak pojmenovat.

Vhodným termínem je termín opatření, který sice též zahrnuje nebo může zahrnovat komponent újmy (u závažnějších trestných činů), ale jeho hlavní obsah spočívá v aktivním zacházení a působení na dosud napravitelného, protože ještě mentálně, morálně a sociálně nezralého dospívajícího jedince.

2.3.3 Čin jinak trestný

Obecně se jím rozumí čin, který je relativně ve smyslu trestněprávních předpisů beztrestný, i když jinak, tj. za jiných okolností by byl trestným činem.¹¹ Čin jinak trestný může spáchat dítě mladší patnácti let, osoba, která je nepříčetná nebo mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání. (§ 5 odst. 1 ZSM)

2.4 Absolutní a relativní trestní odpovědnost

Absolutní trestní odpovědnost je charakterizována pevnou dolní věkovou hranicí určující její počátek.

Podle právní úpravy účinné do přijetí ZSM, tj. do 31.12.2003, můžeme hovořit o tzv. absolutní trestní odpovědnosti. Trestní odpovědnost byla spojována s dovršením patnáctého roku věku. Dovozovalo se, že od tohoto věku je mladistvý dostatečně rozumově a mravně vyspělý, aby nesl (modifikovanou) trestně právní odpovědnost za své jednání.¹²

---

¹¹ ŠÁMAL, Pavel, et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže : Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. s. 9

¹² JELÍNEK, Jirí. K trestní odpovědnosti mladistvých : Několik poznámek k ustanovení § 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Kriminalistika* [online]. 2005, č.2, [cit. 2010-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/jelinek.html>>.

Relativní trestní odpovědnost je chápána jako podmíněná způsobilost jedince být pachatelem trestného činu. Předmětem pozornosti musí být také rozumová a mravní vyspělost jednatelů v každém jednotlivém konkrétním případě. Mladiství jsou odpovědní relativně, podmíněně, tj. při splnění požadavku rozumové a mravní vyspělosti ke vztahu k tomu či onomu trestnému činu.¹³

Podle §5 odst. 1 mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.

Trestní odpovědnost je tedy podmíněna nejen jeho přičetností a dosažením předepsaného věku, ale i rozumovou a mravní vyspělostí mladistvého.¹⁴

Rozumová a mravní vyspělost má dvě složky, které se vzájemně ovlivňují a tvoří z hlediska vývoje mladistvého do značné míry celek. Obecně je složka rozumového vývoje charakterizována tak, že zahrnuje postupně individuální nabývání schopností pojmového myšlení, přičemž stupeň takového vývoje je určován dosaženou úrovní tohoto myšlení. Za mravní vývoj osobnosti mladistvého se pak považuje proces, v němž si osobnost mladistvého v průběhu individuálního rozvoje osobnosti osvojuje normy chování, které platí v daném období rozvoje společnosti, tyto přeměňuje na osobní a morální kvality.¹⁵

Podle mého názoru je zavedení podmíněné nebo-li relativní trestní odpovědnosti do ZSM velkým přínosem pro spravedlivé a účelné uložení opatření. S ohledem na to, že každý jedinec se v době dospívání vyvíjí po

---

¹³ JELÍNEK, Jiří. K trestní odpovědnosti mladistvých : Několik poznámek k ustanovení § 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Kriminalistika* [online]. 2005, č.2, [cit. 2010-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/jelinek.html>>.

¹⁴ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 197

¹⁵ JELÍNEK, Jiří. K trestní odpovědnosti mladistvých : Několik poznámek k ustanovení § 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Kriminalistika* [online]. 2005, č.2, [cit. 2010-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/jelinek.html>>.

psychické stránce různým tempem, je potřeba přistupovat ke každému jednomu mladistvému, který se dopustil provinění, individuálně.

Dalším důležitým faktorem, který hraje ve prospěch individuálního přístupu, jsou vnější vlivy, které působí na psychiku jedince. Tím je například sociální prostředí, ve kterém vyrůstal nebo ve kterém v době spáchání činu žil. Myslím, že funkce rodinného prostředí (rodičovská výchova a předávání životních hodnot) je velice důležitý činitel v životě mladého člověka, proto je pečlivé prozkoumání rozumové a mravní vyspělosti odborným znalcem více než nutností. Smysl ZSM spočívá v tom, že se nesnaží mladistvé trestat za jejich činy, ale usiluje o co nejvhodnější opatření, které povede k nápravě člověka a k co nejnižší pravděpodobnosti recidivy.

Také souhlasím s názorem profesora Jelínka, který uvádí, že rozumová a mravní vyspělost je samostatným znakem trestného činu a ne určitý druh přičetnosti resp. nepřičetnosti. Podle mého názoru se může mladistvému prokázat absolutní přičetnost, jelikož netrpí žádnou duševní poruchou, avšak zároveň nemusí splňovat podmínky dostatečné rozumové a mravní vyspělosti, tzn. mladistvý může být přičetný a rozumově a mravně nevyspělý současně.

Naproti tomu profesor Šámal¹⁶ vyslovuje názor, že pojem rozumové a mravní vyspělosti navazuje na obecné vymezení přičetnosti, kterou se rozumí způsobilost být z hlediska duševních schopností pachatelem trestného činu, a která není identická s pojmem duševního zdraví nebo normality, a nebo z hlediska zvažovaného § 5 odst. 1 ZSM s pojmem rozumového a mravního vývoje.

Podle jeho názoru přičetnost předpokládá schopnost rozpoznávací (takový stupeň intelektu, aby pachatel mohl rozpoznat a chápat nebezpečnost činu pro společnost). Tuto schopnost propojuje s pojmem rozumové způsobilosti (vyspělosti). Jako další předpoklad přičetnosti uvádí schopnost určovací (způsobilost klást účinný odpor pohnutkám vedoucím jej k činům, jejichž stupeň

---

¹⁶ ŠÁMAL, Pavel, et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže : Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004.

nebezpečnosti je mu znám). S touto definicí ztotožňuje pojem mravní způsobilosti (vyspělosti).

Tyto myšlenky a přirovnání uvádí jako důvody, proč nazývat nedostatek rozumové a mravní vyspělosti je jiným druhem nepřičetnosti.

Jak jsem již výše uvedla, přikláním se k teorii profesora Jelínka, jelikož je mi bližší hodnotit psychiku mladistvého jako nedostatečně vyvinutou, než prohlašovat psychicky zdravého avšak nedospělého jedince za nepřičetného.

V § 26 TZ je formulována definice nepřičetnosti. Její znění je kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.

Myslím, že tato definice podporuje názor profesora Jelínka, že nepřičetnost není synonymum pro rozumovou a mravní nevyspělost.

2.5 Zásada subsidiarity trestní represe

Definice zásady subsidiarity trestní represe je zakotvena v ustanovení § 12 odst. 2 TZ a zní: trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

Tato zásada vyjadřuje myšlenku, že trestní právo je nejpřísnější prostředek, který má stát k dispozici k ochraně vymezených zájmů. Nastupuje tam, kde se ostatní prostředky právní nebo mimoprávní ukáží jako neúčinné.¹⁷

Dalšími názvy pro tuto zásadu jsou i pomocná role trestního práva, omezení trestního práva nebo princip ultima ratio.

---

¹⁷ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 29

Tento princip bývá vykládán ve dvojitým smyslu:

1. V užším smyslu, ve vztahu k jiným právním odvětvím:

Trestněprávní ochrana má nastoupit až tam, kde nepostačí ochrana poskytovaná jinými právními odvětvími (právem občanským, obchodním, správním, finančním atd.)

2. V širším smyslu ve vztahu ke všem formám sociální intervence:

Trestněprávní ochrana má nastoupit až tam, kde nepostačí jakákoli (tedy i neprávni) opatření, např. ekonomická, politická či sociální opatření.¹⁸

V ustanovení § 3 odst. 2 ZSM je napsáno, že trestní opatření lze použít pouze tehdy, jestliže zvláštní způsoby řízení a opatření, zejména obnovující narušené sociální vztahy a přispívající k předcházení protiprávním činům, by zřejmě nevedly k dosažení účelu tohoto zákona.

---

1. ¹⁸ MUSIL, Jan. Respektuje český zákonodárce princip subsidiarity trestní represe?. *Kriminalistika* [online]. 2007, 03, [cit. 2010-04-07]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika200703/musil.pdf>>.

3. Sankcionování mladistvých

Do konce roku 2003 bylo trestání mladistvých součástí trestního zákona a bylo v něm pojímáno jako výjimka z úpravy obecné vztahující se na dospělé pachatele. Dnem 1. ledna 2004 nabyl účinnosti ZSM, který představoval základní systémovou změnu i pro oblast trestněprávních následků protiprávní činnosti mladistvých, resp. dětí mladších patnácti let.¹⁹

Tyto změny, sledující jednoznačně výrazné posílení výchovného účelu sankcionování mladistvých, byly poměrně zásadního charakteru, neboť vedle změn v podmínkách pro ukládání již existujících sankcí byly zavedeny zcela nové druhy sankcí, včetně celého zvláštního souboru sankcí, tj. výchovných opatření.²⁰

V důvodové zprávě k ZSM se píše, že právními následky provinění - opatřeními - jsou podle zákona výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření. Účelem užití opatření vůči mladistvým je především jejich ochrana před škodlivými vlivy, vytvoření podmínek pro jejich zdravý sociální a duševní rozvoj a dosažení toho, aby se zdrželi páčání trestné činnosti.

Zatímco úprava sankcionování podle TZ je založena na dualismu trestních sankcí (tj. trestů a ochranných opatření), ZSM vytváří systém sankcí, který je založen na monismu trestněprávních sankcí.

Jde o odstupňovaný a vnitřně provázaný široký systém opatření jako právních následků provinění a činů jinak trestných. Systém jednoznačně upřednostňuje ukládání opatření výchovných, a teprve jako ultima ratio lze přistoupit k ukládání opatření trestních.²¹

V §3 odst. 2 ZSM se říká, že trestní opatření lze použít pouze tehdy, jestliže zvláštní způsoby řízení a opatření, zejména obnovující narušené sociální vztahy a

---

¹⁹ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 445

²⁰ ŠČERBA, Filip. Sankcionování mladistvých. *Kriminalistika* [online]. 2005, 02, [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/scerba.html>>.

²¹ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 446, 447

prispívající k předcházení protiprávním činům, by zřejmě nevedly k dosažení účelu tohoto zákona.

Základním kritériem při ukládání příslušných opatření jsou výchovné možnosti a možnosti nápravy této osoby, jeho poměry, a až poté se vezme v úvahu povaha a závažnost spáchaného činu.²²

Podle § 10 odst. 1 ZSM je možné uložit mladistvému tři druhy opatření, a to:

Výchovná opatření

Ochranná opatření

Trestní opatření

3.1 Výchovná opatření

V systému sankcí se tento typ opatření považuje za nejmírnější způsob sankcionování. Dle důvodové zprávy k ZSM mají výchovná opatření u mladistvých usměrňovat způsob jejich života a tím podporovat a zajišťovat jejich výchovu.

Výchovná opatření tedy nemají mít žádný represivní účel, případná újma pro mladistvého, která je součástí výchovného opatření, by měla působit výhradně výchovným způsobem.²³

Ve smyslu ZSM jsou výchovnými opatřeními ustanoveny:

- 1) Dohled probačního úředníka
- 2) Probační program
- 3) Výchovné povinnosti
- 4) Výchovná omezení
- 5) Napomenutí s výstrahou

---

²² JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 447

²³ ŠČERBA, Filip. Sankcionování mladistvých. *Kriminalistika* [online]. 2005, 02, [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/scerba.html>>.

Výchovná opatření lze ukládat buď jako samostatné opatření (např. při upuštění od trestního opatření), anebo vedle současně ukládaného jiného opatření (ochranného či trestního). Jsou-li ukládána samostatně nebo vedle ochranného nebo trestního opatření, lze je uložit na dobu nejvýše tří let. V případě podmíněného odsouzení či podmíněného odložení peněžitého opatření nesmí doba jejich trvání činit více než stanovená zkušební doba.²⁴

Výraznou odlišností výchovných opatření od obou dalších skupin sankcí je skutečnost, že ZSM dovoluje uložit mladistvému výchovná opatření již v průběhu řízení, před rozhodnutím soudu o vině, a to nejdéle do pravomocného skončení řízení.²⁵

3.1.1 Dohled probačního úředníka

V §16 odst. 1 ZSM se dohledem probačního úředníka rozumí pravidelné sledování chování mladistvého v jeho rodině a způsobu výchovného působení rodičů na něj, kontrola dodržování uloženého probačního programu a výchovných povinností a omezení uložených mladistvému soudem pro mládež a v přípravném řízení státním zástupcem nebo vyplývajících ze zákona a jeho pozitivní vedení probačním úředníkem k životu v souladu se zákonem.

Mladistvý má podle § 16 odst. 3 ZSM několik daných povinností. Jsou to:

- a) spolupráce s probačním úředníkem způsobem, který mu probační úředník stanoví na základě vytvořeného probačního plánu dohledu
- b) dostavení se k probačnímu úředníkovi ve lhůtách, které mu budou stanoveny probačním úředníkem
- c) informovat probačního úředníka o svém pobytu, zaměstnání, dodržování uložených výchovných omezení nebo povinností a jiných důležitých okolnostech pro výkon dohledu určených probačním úředníkem

---

²⁴ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 449

²⁵ ŠČERBA, Filip. Sankcionování mladistvých. *Kriminalistika* [online]. 2005, 02, [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/scerba.html>>.

d) nebránit probačnímu úředníkovi ve vstupu do obydlí.

ZSM neobsahuje žádnou specifickou možnost, jak postihnout mladistvého v případě jeho porušování povinností v rámci dohledu probačního úředníka, tudíž ukládání tohoto výchovného opatření má smysl pouze vedle obecně prospěšných prací a vedle peněžitého opatření s podmíněným odkladem výkonu a v rámci podmíněného odsouzení, kde se porušení podmínek dohledu může odrazit v nařízení výkonu trestního opatření.²⁶

Základní charakteristikou probační činnosti v rámci dohledu nad nimi je přitom právě již zmíněné spojení kontrolní složky přijímaných opatření se složkou výchovnou a pomáhající. Využitím této formy probační činnosti vůči mladistvým je výrazem poznání, že právě účelné propojení těchto složek, a zvláště pak posílení pomáhající složky, je přínosné a může významným způsobem přispět k urovnání vztahů narušených trestnou činností, ke změně norem chování mladistvého a ke snížení rizika recidivy trestné činnosti.²⁷

3.1.2 Probační program

V ZSM v §17 odst. 1 se probační program charakterizuje jako program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným.

Probační program musí být schválen ministrem spravedlnosti a zapsán do seznamu probačních programů vedeného Ministerstvem spravedlnosti.

---

²⁶ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 450

²⁷ SOTOLÁŘ, Alexander. K povaze probačního dohledu nad mladistvými provinilci. *Trestněprávní revue*. 2005, 11, s. 304.

Jednotlivé programy jsou realizovány místními příslušnými středisky Probační a mediační služby. V roce 2009 bylo schváleno 23 probačních programů, ale například středisko v Olomouci realizovalo pouze program Právo pro každý den.

Tento program je založen na skupinové práci, během které jsou využívány metody interaktivní výuky, které podporují efektivní učební strategii zároveň rozvíjí sociální dovednosti, dovednosti efektivní komunikace, schopnosti řešení konfliktů a schopnosti spolupráce s ostatními ve skupině.²⁸

Pokud chce soud uložit mladistvému některý z probačních programů, musí splnit podmínky ustanovené v § 17 odst. 2, a to:

- a) probační program je vhodný vzhledem k potřebám mladistvého a zájmům společnosti
- b) mladistvému je poskytnuta dostatečná možnost seznámit se s obsahem probačního programu
- c) mladistvý souhlasí se svou účastí na probačním programu

3.1.3 Výchovné povinnosti

Možnosti ukládaných výchovných povinností jsou zakotveny v § 18 odst. 1. Soud jimi může stanovit, aby zejména:

- a) bydlel s rodičem nebo jiným dospělým, který je odpovědný za jeho výchovu
- b) zaplatil přiměřenou peněžitou částku, kterou zároveň určí, na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti poskytovanou podle zvláštního zákona²⁹
- c) vykonal bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost určitého druhu
- d) usiloval o vyrovnání s poškozeným
- e) nahradil podle svých sil škodu způsobenou proviněním anebo jinak přispěl k odstranění následku proviněním

---

²⁸ <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=3413&d=309399>

²⁹ Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

- f) podrobil se léčení závislosti na návykových látkách
- g) podrobil se ve svém volném čase vhodnému programu sociálního výcviku, psychologickému poradenství, terapeutickému programu, vzdělávacímu, doškolovacímu, rekvalifikačnímu nebo jinému vhodnému programu k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, který není probačním programem

Tento výčet je pouze demonstrativní, to znamená, že soud může uložit i jinou výchovnou povinnost.

Výchovné povinnosti jsou zejména vhodnou doplňující sankcí k trestním opatřením spojeným se stanovením zkušební doby, tj. k podmíněnému odnětí svobody, podmíněnému odnětí svobody s dohledem a k peněžitému opatření s podmíněným odkladem výkonu.³⁰

3.1.4 Výchovná omezení

Podle § 19 odst. 1 může soud uložit mladistvému uložit výchovné omezení, kterým stanoví, aby zejména

- a) nenavštěvoval určité akce, zařízení nebo jiné pro mladistvého nevhodné prostředí
- b) nestýkal se s určitými osobami
- c) nezdržoval se na určitém místě
- d) nepřechovával předměty, které by mohly sloužit k páčání dalších provinění
- e) neužíval návykové látky
- f) neúčastnil se hazardních her, sázek a hraní na výherních hracích přístrojích
- g) neměnil bez předchozího ohlášení probačnímu úředníkovi místo svého pobytu

---

³⁰ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 452

h) neměnil bez předchozího oznámení probačnímu úředníkovi bezdůvodně svoje zaměstnání

Výchovné omezení podle odstavce 1 písm. a), b), c), d) a g) smí být mladistvému uloženo jen tak, aby nenarušilo jeho přípravu na budoucí povolání, především plnění povinností souvisejících se vzdělávacím programem školy, nebo výkon povolání či zaměstnání. (§ 19 odst. 2)

Stejně jako výchovné povinnosti i výchovná omezení jsou vhodnou sankcí k doplnění trestních opatření spojených se zkušební dobou a ani výchovnými omezeními nelze nahrazovat určité trestní opatření (nelze tedy např. mladistvému uložit výchovné omezení spočívající v zákazu řídit motorová vozidla, protože takové omezení by se obsahem rovnalo trestnímu opatření zákazu činnosti).³¹

3.1.5 Napomenutí s výstrahou

Napomenutí s výstrahou je nejmírnějším druhem výchovného opatření a spočívá v tom, že soud mládeže (v přípravném řízení státní zástupce) mladistvému v přítomnosti jeho zákonného zástupce důrazně vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní ho na konkrétní důsledky, jež mu podle zákona hrozí v případě opětovného páchání trestné činnosti.³²

3.2 Ochranná opatření

Účelem ochranných opatření podle ZSM § 21 odst. 1 je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před pácháním provinění mladistvými.

Druhy ochranných opatření jsou vyjmenovány taktéž v § 21 odst. 1 ZSM,

a to:

1) Ochranné léčení

---

³¹ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 453

³² JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 454

- 2) Zabezpečovací detence
- 3) Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty
- 4) Ochranná výchova

Ochranné léčení, zabezpečovací detenci a zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty upravuje TZ v § 98 až § 104. Zvláštní zákon, přesněji ZSM, se zabývá pouze ochrannou výchovou.

3.2.1 Ochranná výchova

Základní předpoklady pro uložení ochranné výchovy mladistvému jsou uvedeny v ustanovení § 22 odst. 1 ZSM. Soud pro mládež může mladistvému uložit ochrannou výchovu, pokud:

- a) o výchovu mladistvého není náležitě postaráno a nedostatek řádné výchovy nelze odstranit v jeho vlastní rodině nebo v rodině, v níž žije
- b) dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána
- c) prostředí, v němž mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho náležité výchovy.

Pro uložení ochranné výchovy dále zákon vyžaduje, aby byl splněn předpoklad, že nepostačuje uložení výchovných opatření. Tento požadavek tedy vyjadřuje subsidiaritu ochranné výchovy ve vztahu k výchovným opatřením.³³

Ochranná výchova trvá, dokud to vyžaduje její účel, nejdéle však do dovršení osmnáctého roku věku mladistvého; vyžaduje-li to zájem mladistvého, může ji soud prodloužit do dovršení jeho devatenáctého roku.³⁴

Není-li možné ochrannou výchovu ihned vykonat, pak podle ustanovení § 22 odst. 3 nařídí soud pro mládež do doby jejího zahájení dohled probačního úředníka.

---

³³ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 456

³⁴ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 456

3.3 Trestní opatření

Trestní opatření představují nejpřísnější druh trestněprávních následků provinění a jsou jedním z právních prostředků k dosažení účelu ZSM. Na rozdíl od ochranných a výchovných opatření jejich uložení v sobě zahrnuje negativní hodnocení spáchaného provinění a osoby mladistvého.³⁵

Jedna ze základních zásad zakotvená v § 3 odst. 2 ZSM říká, že trestní opatření lze použít pouze tehdy, jestliže zvláštní způsoby řízení a opatření, zejména obnovující narušené sociální vztahy a přispívající k předcházení protiprávním činům, by zřejmě nevedly k dosažení účelu tohoto zákona.

Účelem uloženého trestního opatření by mělo být napomáhání k vytváření vhodných podmínek pro další vývoj mladistvého. Podmínkou uložení trestního opatření podle § 24 odst. 2 ZSM je, že při jeho výkonu nesmí být ponížena lidská důstojnost.

Pokud se soud rozhodne k uložení trestního opatření mladistvému, musí brát v úvahu polehčující okolnosti ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1. Při výměře trestního opatření se jako k polehčující okolnosti přihlédne zejména k tomu, že mladistvý:

- a) úspěšně vykonal probační program nebo jiný vhodný program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého
- b) poskytl zadostiučinění poškozenému, nahradil úplně nebo alespoň částečně způsobenou škodu, odčinil nebo alespoň zmírnil újmu, kterou mu způsobil, a přičinil se o obnovení právních a společenských vztahů, které narušil svým chováním

---

³⁵ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 457

c) po spáchání provinění se choval tak, že lze důvodně předpokládat, že se v budoucnu již trestné činnosti nedopustí.

Demonstrativní výčet druhů trestních opatření vůči mladistvým se nachází v § 24 odst. 1 ZSM. Za spáchané provinění může soud pro mládež mladistvému uložit pouze tato trestní opatření:

- a) obecně prospěšné práce
- b) peněžité opatření
- c) peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu
- d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- e) zákaz činnosti
- f) vyhoštění
- g) domácí vězení
- h) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- i) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu
- j) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem
- k) odnětí svobody nepodmíněné.

3.3.1 Obecně prospěšné práce

Na rozdíl od trestu obecně prospěšných prací ukládaného dospělým pachatelům, horní hranice sazby tohoto trestního opatření nesmí převyšovat polovinu horní hranice stanovené v trestním zákoníku, takže mladistvým se obecně prospěšné práce ukládají ve výměře od 50 do 150 hodin.³⁶

3.3.2 Peněžité opatření

Peněžité opatření se ukládá za podmínek stanovených v § 67 až 69 TZ, je-li mladistvý výdělečně činný nebo jeho majetkové poměry uložení takového trestního opatření umožňují. Soud pro mládež může vedle peněžitého opatření uložit i vhodná výchovná opatření.(§ 27 odst. 1)

---

³⁶ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 460

Toto opatření je uloženo formou denních sazeb. Výše denní sazby je ustanovena od 100 Kč do 5000 Kč a počet sazeb je ukládán v rozmezí mezi 10 až 365 denními sazbami.

3.3.3 Peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu

K aplikaci tohoto trestního opatření ZSM vyžaduje splnění jedné ze dvou podmínek alternativně stanovených v § 28 odst. 1 ZSM:

- Vzhledem k osobě mladistvého, zejména s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a prostředí, v němž žije, pracuje, a k okolnostem případu, má soud důvodně za to, že účelu trestního opatření bude dosaženo i bez jeho výkonu, nebo
- Soud přijal záruku za nápravu mladistvého a vzhledem k výchovnému vlivu toho, kdo záruku nabídl, má důvodně za to, že účelu trestního opatření bude dosaženo i bez jeho výkonu.³⁷

3.3.4 Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, vyhoštění, domácí vězení a zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

U těchto druhů trestních opatření platí úprava zakotvená pro odpovídající druhy trestů v TZ (§ 60 a 61, § 70 až 72, § 73 a 74, § 76 a 77 a § 80), a to buď zcela nebo s určitými odchylkami.³⁸

---

³⁷ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 462

³⁸ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 463

3.3.5 Odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení) a odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem

Při uložení tohoto typu sankcí stanoví podle § 33 odst. 1 ZSM soud pro mládež zkušební dobu na jeden rok až tři léta. Dohled nad odsouzeným vykonává probační úředník.

Soud pro mládež může vzhledem k okolnostem případu a osobě mladistvého ponechat podmíněné odsouzení v platnosti i přesto, že mladistvý odsouzený zavinil příčinu k nařízení výkonu trestního opatření odnětí svobody. (§ 33 odst. 2 ZSM)

Soud může takové rozhodnutí učinit nejen ve výjimečných případech, jak to vyžaduje TZ v případě dospělých pachatelů (srov. § 83 odst. 1 TZ). Zároveň však musí:

- a) stanovit nad mladistvým odsouzeným dohled, pokud nebyl již uložen,
- b) přiměřeně prodloužit zkušební dobu, ne však o více než dvě léta, přičemž nesmí překročit horní hranici zkušební doby v trvání pěti let
- c) uložit další výchovné opatření uvedené v § 15 až § 20 ZSM směřující k tomu, aby vedl řádný život.³⁹

3.3.6 Odnětí svobody nepodmíněné

Nepodmíněné odnětí svobody je nejtvrdějším druhem sankcí ukládaných mladistvým. Je také posledním prostředkem postihu.

Podle ustanovení § 31 odst. 2 ZSM může soud mladistvému uložit nepodmíněné odnětí svobody jen tehdy, jestliže by s ohledem na okolnosti případu, osobu mladistvého nebo předchozí použitá opatření uložení jiného trestního opatření zjevně nepostačovalo k dosažení účelu tohoto zákona.

---

³⁹ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 464

Trestní sazby se určují podle příslušných paragrafů TZ, přičemž ve věci mladistvých se tresty snižují na polovinu. Dolní hranice je ustanovena na jeden rok a horní nesmí převyšovat pět let.

Pokud by se jednalo o trestný čin, resp. provinění, u něhož by byl podle TZ uložen výjimečný trest, pak by bylo mladistvému za takový čin podle § 31 odst. 3 ZSM uloženo odnětí svobody na dobu pět až deset let.

Trestní opatření nepodmíněného odnětí svobody by mělo být vykonáváno odděleně od dospělých pachatelů. Cílem je snížení rizika negativního vlivu dospělých odsouzených na mladistvé, což by ještě více snížilo výchovnou složku odnětí svobody.⁴⁰

Mladistvého lze podmíněně propustit, a to na návrh státního zástupce nebo ředitele věznice. Přitom není nutné, aby takové rozhodnutí soud učinil až poté, co mladistvý vykonal alespoň polovinu resp. dvě třetiny odnětí svobody (§ 78 odst. 1 ZSVM, srov. § 61 odst. 1 a § 62 odst. 1 tr. zák.). Součástí rozhodnutí o podmíněném propuštění je i stanovení zkušební doby na jeden rok až pět let (§ 78 odst. 2 ZSVM).⁴¹

Upuštění od uložení trestního opatření

ZSM obsahuje několik možností pro rozhodnutí o upuštění od uložení trestního opatření. Tyto možnosti jsou velmi široké, protože soud pro mládež může upustit od uložení trestního opatření také tehdy, když usoudí, že k dosažení účelu zákona není třeba uložit trestní opatření, a namísto toho uloží opatření ochranné či výchovné.⁴²

V ustanovení § 11 odst. 1 ZSM se píše, že soud může upustit od uložení trestního opatření mladistvému, který spáchal provinění, na které trestní zákoník

---

⁴⁰ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. s. 465

⁴¹ ŠČERBA, Filip. Sankcionování mladistvých. *Kriminalistika* [online]. 2005, 02, [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW:

<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/scerba.html>>.

⁴² Tamtéž

stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, a to v případě, že:

- a) jestliže vzhledem k povaze spáchaného činu a k dosavadnímu životu mladistvého lze důvodně očekávat, že již projednání věci před soudem pro mládež postačí k jeho nápravě,
- b) dopustil-li se činu z neznalosti právních předpisů, která je zejména vzhledem k jeho věku, rozumové vyspělosti a prostředí, ve kterém žil, omluvitelná
- c) jestliže soud pro mládež přijme záruku za nápravu mladistvého a má za to, že vzhledem k výchovnému vlivu toho, kdo záruku nabídl, povaze spáchaného činu a osobě mladistvého se uložení trestního opatření nejeví nutným.

Existují také další zvláštní možnosti upuštění od uložení trestního opatření zakotvené v § 12 ZSM. Jsou jimi případy, kdy:

- a) mladistvý spáchal provinění ve stavu vyvolaném duševní poruchou a soud pro mládež má za to, že zabezpečovací detence nebo ochranné léčení, které zároveň ukládá, zajistí nápravu mladistvého lépe než trestní opatření
- b) je vůči němu užito ochranné nebo výchovné opatření a k dosažení účelu tohoto zákona není třeba uložit trestní opatření.

Za velice podnětnou považuji poznámku JUDr. Filipa Ščerby, který upozorňuje na nedostatky v systému sankcionování mladistvých pachatelů. Pan Ščerba ve svém článku píše, že není v možné přehlédnout i zjevné nedostatky v úpravě sankcionování mladistvých, která je obsažena v ZSM: zmatené použití pojmu "probační program" v jiném významu, než v jakém se objevuje v trestním zákoně, nedořešená úprava podmínek pro aplikaci institutu napomenutí s výstrahou, absence podrobnější úpravy výkonu trestního opatření odnětí svobody

aj. - to vše je třeba považovat za nedostatky ZSM v oblasti sankcionování mladistvých, které by bylo třeba v budoucnu odstranit.⁴³

---

⁴³ ŠČERBA, Filip. Sankcionování mladistvých. *Kriminalistika* [online]. 2005, 02, [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/scerba.html>>.

4. Prevence kriminality mladistvých

4.1 Kontrola kriminality

Tento pojem chápeme jako široce pojaté úsilí o omezování trestné činnosti. Kontrola kriminality se uskutečňuje prostřednictvím represivních (trestnou činnost potlačujících) či preventivních (trestné činnosti předcházejících) strategií.⁴⁴

4.2 Prevence

Prevence kriminality je soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jeho zmenšení.. Jde o vytváření zábran proti páchání trestných činů.⁴⁵

Naproti tomu Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR vydal dokument, ve kterém se prevence kriminality definuje jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností.⁴⁶

Docent Zapletal popisuje v literatuře⁴⁷ prevenci jako souhrn opatření, jejichž cílem je zmenšování rozsahu závažnosti kriminality, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí nebo působením na potencionální pachatele a oběti trestných činů.

4.3 Represe

Represe je pojmem, který znamená potrestání, společenský trest uložený právní cestou.⁴⁸

---

⁴⁴ZAPLETAL, Josef, et al. *Prevence kriminality*. 3. přepracované vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. s. 7

⁴⁵SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. 1. vydání. České Budějovice : Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. s. 37

⁴⁶<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/prevence/strategie1016/strategie3.pdf>

⁴⁷ZAPLETAL, Josef, et al. *Prevence kriminality*. 3. přepracované vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. s. 8

⁴⁸<http://cs.wikipedia.org/wiki/Represe>

Represe tedy oproti prevenci trestné činnosti nepředchází, nesnaží se ji potlačit, zmírnit nebo jí zamezit. Pouze trestá pachatele, kteří již trestnou činnost spáchali.

Preventivní a represivní strategie jsou dva vzájemně propojené jevy. Účinná prevence zmenšuje potřebu represe a represe opět zpětně pozitivně posiluje prevenci.⁴⁹

Třídění prevence kriminality podle různých měřítek

- a) podle obsahu
- b) podle okruhu adresářů

A. Podle obsahu

4.4 Sociální prevence

Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchaní trestné činnosti.⁵⁰

Orientuje se tedy přímo na jedince a na vliv sociálního prostředí na jeho sklony ke spáchání trestného činu.

Zaměřuje se na takové kriminogenní faktory jako jsou toxikomanie, záškoláctví nebo působení médií.

Konkrétními případy sociální prevence jsou například snížení daní, prohibice, povinná školní docházka a určení minimální mzdy.

---

⁴⁹ ZAPLETAL, Josef, et al. *Prevence kriminality*. 3. přepracované vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. s. 7

⁵⁰ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>

4.5 Situační prevence

Situační prevence staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření režimové, fyzické a technické ochrany se snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti.⁵¹

Je orientována na samotný trestný čin a chápe ho jako produkt motivace a příležitosti.⁵²

Některá konkrétní opatření situační prevence jsou dohled příslušníků Policie ČR, hlídky městské policie, instalace kamerových systémů, kontroly na letištích, pořízení alarmů nebo i odstranění zboží z výlohy obchodu v době mimo provoz.

4.6 Viktimologická prevence

Tato prevence se zaměřuje na osoby s vysokou mírou viktimmnosti. Viktimností se rozumí, souhrn předpokladů k tomu, aby se člověk stal obětí trestného činu.

Osobami s těmito předpoklady jsou například důchodci, děti, dívky a ženy atd.

B. Podle okruhu adresářů

4.7 Primární prevence

Zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené zejména na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména děti a mládeže (využívání volného

---

⁵¹ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>

⁵² SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. 1. vydání. České Budějovice : Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. s. 37

času, možnosti sportovního vyžití). Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.⁵³

Adresáty této prevence je široká veřejnost bez ohledu na stupeň jeho kriminálního ohrožení.

4.8 Sekundární prevence

Sekundární prevence se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), na sociálně patologické jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, gamblerství, povalečství, vandalismus, internetnické konflikty, dlouhodobá nezaměstnanost) a příčiny kriminogenních situací.⁵⁴

4.9 Terciární prevence

Jiným používaným pojmem je také prevence postdeliktů.

Je zaměřena na předcházení recidivě konkrétního pachatele (pohrůžka trestu, ukládání a výkon ochranných opatření, atd.). Usiluje o začlenění do společnosti mládeže s kriminální minulostí.

Spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění vč. rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení ...). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.⁵⁵

---

⁵³ <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Tamtéž

4.10 Systém včasné intervence (SVI)

V materiálu Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011, který vydal odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra, se ukotvuje realizace prevence kriminality mládeže prostřednictvím zavádění SVI.

Dokument SVI používá pojem dítě ve smyslu Úmluvy o právech dítěte, což znamená, že za dítě považují člověka do věku osmnácti let. Podle ZSM tomuto pojmu odpovídá pojem mládež, tedy děti i mladiství.

Ve Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011 je popsáno, že je projekt SVI postaven na třech pilířích. Prvním pilířem je vytvoření metodické spolupráce mezi institucemi, které jsou účastníky SVI (orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policií ČR, justičními orgány, obecní policií, úřady práce, zdravotnickými zařízeními, školami a školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi), což umožňuje efektivně a rychle pracovat s klientem, jeho rodinou a prostředím, v němž žije; v praxi spolupráci realizuje Tým pro mládež.

Druhým pilířem je vytvoření jednotného informačního prostředí, které umožňuje předávání, doplňování, sdílení a vyhodnocování informací mezi účastníky SVI a zjednodušení celého procesu v místě trvalého bydliště klienta, ale i mezi jednotlivými SVI v případě kontaktu klienta s SVI mimo trvalé bydliště.

Třetím pilířem jsou konkrétní praktická opatření, která tvoří samotný proces nápravy delikventa; např. probační resocializační programy, alternativní programy, pedagogicko psychologické poradny, speciální programy pro práci s rizikovým klientem, apod.

Všeobecné cíle SVI se zaměřují hlavně na snížení míry a závažnosti delikvence dětí, odklon dětských delikventů od kriminální kariéry a vytvoření nabídky služeb pro realizaci konkrétních uložených opatření (např. probační programy).

Závěr

Hlavními cíly mé bakalářské práce bylo upřesnění postavení mladistvých v trestním právu a popis rozlišností v základech trestní odpovědnosti a sankcionováním mladistvých oproti dospělým pachatelům. Hlavním pramenem, který tyto rozlišnosti vymezuje je ZSM, proto jsem se ve většině práce držela koncepce tohoto zákona.

Ve čtyřech okruzích, do kterých je moje práce rozdělena, jsem se snažila popsat trestní odpovědnost a sankcionování tak, aby se dalo snáze orientovat v této problematice, která je nesporně velmi složitá.

Úvodní kapitola se zabývá výčtem pramenů práva, které se zabývají trestní odpovědností mladistvých. Nejdůležitější tři (TZ, TŘ a ZSM) jsou popisovány podrobněji a jednotlivé části ZSM jsou používány i v dalších kapitolách práce.

V každém odborném tématu existují základní pojmy, které je třeba vysvětlit a vyložit, aby čtenář mohl proniknout do problematiky lépe proniknout. Termíny se kterými jsem v tomto textu pracovala jsou vymezeny v kapitole druhé. Zároveň je v této kapitole popsána relativní trestní odpovědnost mladistvých. Toto téma je plné rozporuplných názorů jednotlivých odborníků a existuje více náhledů, jak tento pojem vysvětlit. Pro srovnání jsem uvedla názory profesorů Jelínka a Šámala, kteří zastávají odlišné postoje k užití tohoto termínu.

V TZ i v ZSM jsou zakotveny různé zásady, kterými se trestní právo řídí. Jedna zásada, kterou mají tyto dva prameny společnou a která je podle mého názoru velice důležitá a je přínosné ji uvést je zásada subsidiarity trestní represe. Ve své bakalářské práci jsem jí věnovala pozornost, protože vyjadřuje cestu, kterou se trestní právo vydalo. A to, že dává přednost jiným nápravným opatřením (v případě mladistvých) před trestněprávní sankcí.

Sankcionování mladistvých je kapitola, která má pro tuto práci velký význam. Vystihuje myšlenky a poslání ZSM, které podle mého názoru stojí právě na zásadě subsidiarity trestní represe. V této části jsou rozlišeny tři druhy opatření, přičemž přistoupení k trestnímu opatření je až poslední možná varianta.

S tímto přístupem se ztotožňuji a myslím, že zavedení výchovných opatření do ZSM je velkým přínosem v napravování mladistvých pachatelů.

V poslední kapitole se zabývám prevencí kriminality mládeže. V první řadě jsem uvedla dvojí třídění prevence kriminality a dále jsem se zaměřila na Systém včasné intervence, který mě svou strukturou, cíly a strategiemi velmi zaujal. Myslím, že v tomto systému může tkvět budoucnost prevence kriminality a to z důvodu spolupráce a propojenosti veškerých orgánů, které se prevencí zabývají.

K práci přidávám tři přílohy, které ukazují, že kriminální činnost mladistvých má v posledních letech klesající tendenci.

V příloze č.1 jsem poskytla graf, který sleduje vývoj trestné činnosti od roku 2000 do roku 2008. Na první pohled je zřejmé, že v roce 2008 bylo výrazně méně stíhaných, obžalovaných i odsouzených mladistvých než v roce 2000.

Zatímco v roce 2000 bylo odsouzených mladistvých 4252, v roce 2008 jich bylo 2906. Vývoj trestné činnosti můžeme tedy dle tohoto grafu posoudit za klesající.

Tabulka přílohy č. 2 reflektuje počet odsouzených osob a z toho mladistvých od roku 1971 do roku 2008.

Procentuálně se podíl mladistvých odsouzených vůči celkovému počtu odsouzených osob pohyboval mezi lety 1971- 1989 kolem 6,5% až 10%.

Tato hodnota vzrostla v roce 1990 (rok po pádu komunismu v naší zemi) až na 12%, v roce 1993 bylo dokonce zaznamenáno, že 14,3% z odsouzených pachatelů byli mladiství.

V roce 2008 tvořili mladiství pachatelé už jen 3,8% z odsouzených osob. A celkově je počet odsouzených v roce 2008 více než třikrát menší než v roce 1971.

I tyto údaje potvrzují klesající tendenci kriminality spáchané mladistvými pachateli.

Z grafu, který je součástí přílohy č.3 můžeme vyvodit závěr, že pohyb (nárůst, útlum) kriminality mladistvých není závislý na vývoji kriminality celkové.

V roce 1971 zaznamenávají sice obě skupiny nejvyšší počet odsouzených osob a v roce 1990 mají shodně hodnotu nejnižší, ale po roce 1990 podle grafu zjišťujeme, že celková kriminalita narůstala až do roku 2008 rapidně, zatímco kriminalita mladistvých se mírně zvyšovala pouze do roku 1997 a poté až do roku 2008 plynule klesala.

Jak jsem již uvedla v úvodu; děti jsou naše budoucnost. A proto je potřeba se o tohle téma velice zajímat. Tato práce by měla být odborným textem, ale mým osobním přáním je, aby si kdokoliv, ať už odborník či laik, kdo si tuto práci přečte, uvědomil jak je otázka mladistvých delikventů důležitá a že proniknutí do této problematiky není tzv. „od věci“ pro každého z nás.

Seznam literatury

Monografie:

1. JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné : obecná část zvláštní část*. 1. vydání. Praha : Leges, 2009. 895 s. ISBN 978-80-87212-24-0.
2. JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní zákon a trestní řád : s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha : LINDE, 2009. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6.
3. KUČHTA, Josef, et al. *Kriminologie 1. část*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1993. 132 s. ISBN 80-210-0616-1.
4. KUČHTA, Josef, et al. *Kriminologie 2. část*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1993. 102 s. ISBN 80-210-0681-1.
5. LORTIE, Serge , et al. *Soudnictví pro mladistvé v Kanadě a v České republice*. 1.vydání. Praha : Institut Ministerstva spravedlnosti České republiky pro další vzdělávání soudců a státních zástupců a Ministerstvo spravedlnosti Kanady, 2000. 319 s. ISBN 80-902656-1-8.
6. SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. 1. vydání. České Budějovice : Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
7. ŠÁMAL, Pavel, et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže : Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. 1043 s. ISBN 80-7179-829-0.
8. ŠUBRT, Milan. *Trestněprávní odpovědnost a ochrana mládeže*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. 224 s. ISBN 978-80-7251-284-3.
9. ZAPLETAL, Josef, et al. *Prevence kriminality*. 3. přepracované vydání. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6.
10. ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vydání. Dobrá Voda : A. Čeněk, 2002. 231 s. ISBN 80-86473-08-2.

Články:

11. JELÍNEK, Jiří. K trestní odpovědnosti mladistvých : Několik poznámek k ustanovení § 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Kriminalistika* [online]. 2005, č.2, [cit. 2010-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/jelinek.html>>.
12. MUSIL, Jan. Respektuje český zákonodárce princip subsidiarity trestní represe?. *Kriminalistika* [online]. 2007, 03, [cit. 2010-04-07]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/200703/musil.pdf>>.
13. SOTOLÁŘ, Alexander. K povaze probačního dohledu nad mladistvými provinilci. *Trestněprávní revue*. 2005, 11, s. 304.
14. ŠÁMAL, Pavel, et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže : Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. 1043 s. ISBN 80-7179-829-0.
15. ŠČERBA, Filip. Sankcionování mladistvých. *Kriminalistika* [online]. 2005, 02, [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2005/02/scerba.html>>.

Právní předpisy:

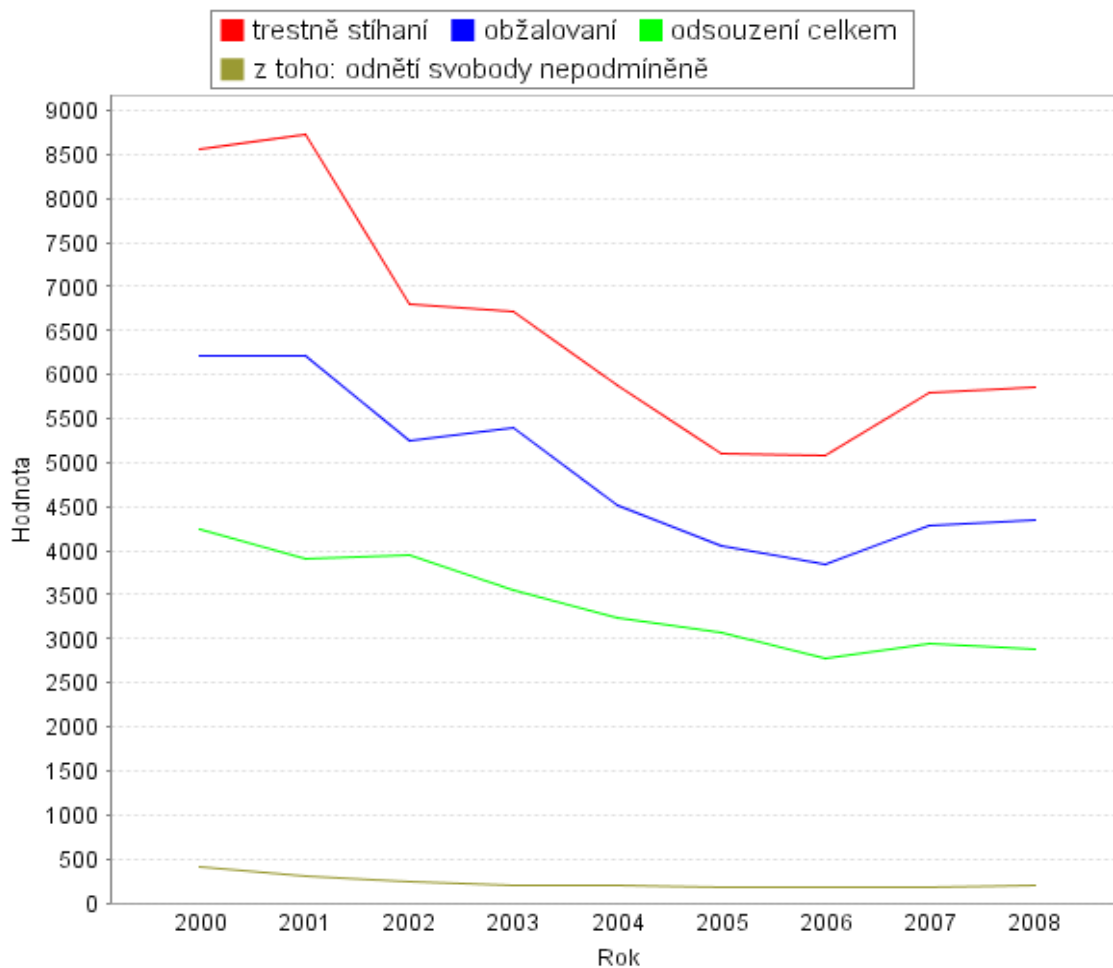
16. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
17. Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
18. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
19. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů

Internetové zdroje:

20. <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=3413&d=309399>
21. http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/prevence/strategie1016/predklad_zprava2.pdf
22. <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/prevence/strategie1016/strategie3.pdf>
23. <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.html>
24. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Represe>
25. <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=3397&d=47145>

Příloha č. 1

Vývoj trestní politiky uplatňované vůči mladistvým (15-17 let) v absolutních číslech

Dostupné z:

<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=3397&d=47145>

Příloha č. 2

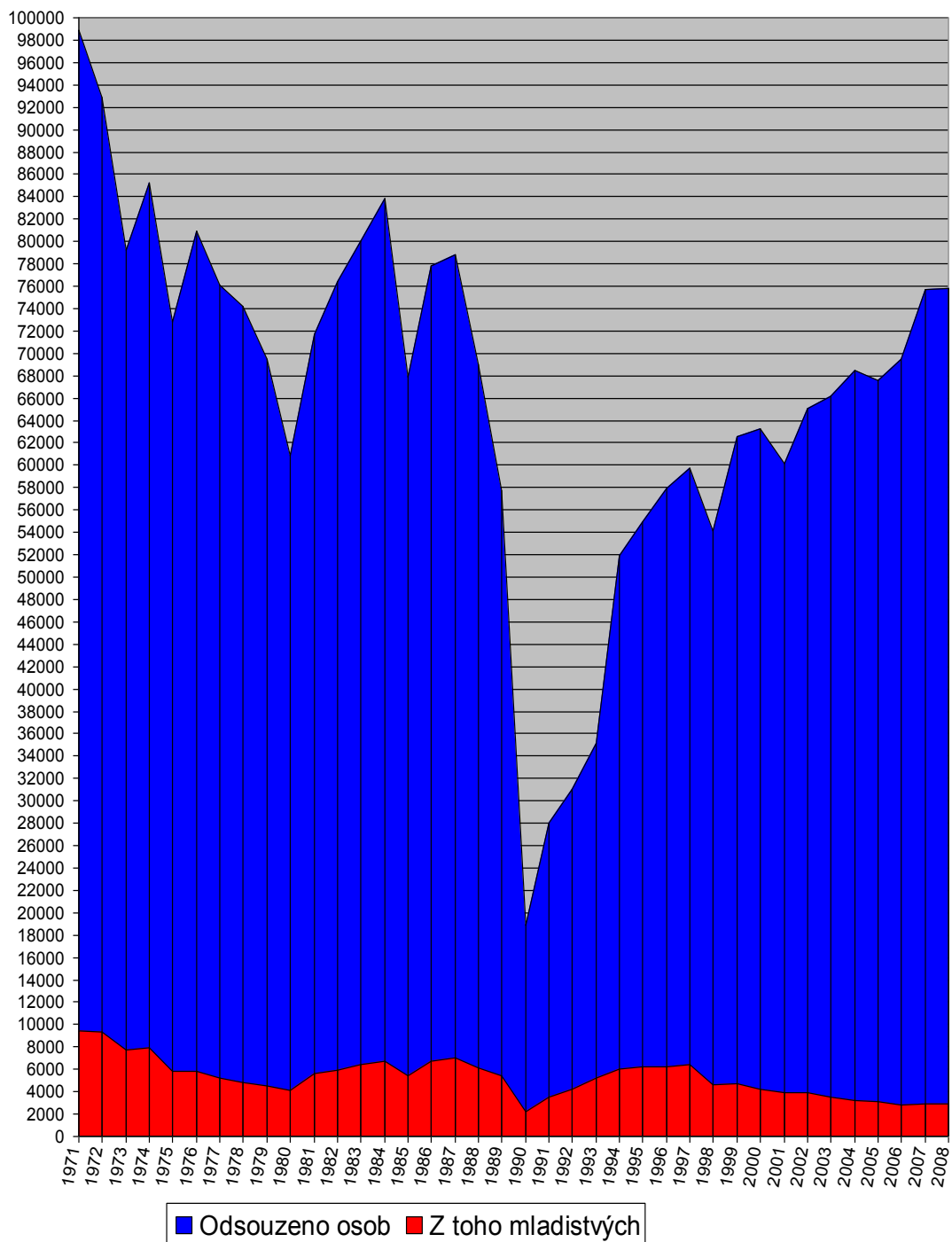
Odsouzené osoby

Rok	Odsouzeno osob	Z toho mladistvých	Procentuálně mladiství
1971	98856	9435	9,5
1972	92857	9291	10,0
1973	79172	7704	9,7
1974	85209	7963	9,3
1975	72770	5810	8,0
1976	80947	5791	7,2
1977	76135	5193	6,8
1978	74186	4851	6,5
1979	69484	4533	6,5
1980	60861	4121	6,8
1981	71699	5618	7,8
1982	76389	5884	7,7
1983	80031	6430	8,0
1984	83804	6755	8,1
1985	67899	5433	8,0
1986	77837	6709	8,6
1987	78859	7034	8,9
1988	69012	6167	8,9
1989	57743	5378	9,3
1990	18871	2256	12,0
1991	27964	3500	12,5
1992	31032	4169	13,4
1993	35157	5200	14,8
1994	51931	6034	11,6
1995	54957	6192	11,3
1996	57974	6239	10,8
1997	59777	6423	10,7
1998	54083	4615	8,5
1999	62594	4721	7,5
2000	63211	4252	6,7
2001	60182	3912	6,5
2002	65098	3948	6,1
2003	66131	3558	5,4
2004	68443	3235	4,7
2005	67561	3069	4,5
2006	69445	2773	4,0
2007	75728	2949	3,9
2008	75761	2906	3,8

Dostupné z:

<http://portal.justice.cz/justice2/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=3397&d=47145>

Příloha č. 3

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petra Wagnerová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Bronislava Coufalová
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Trestní odpovědnost a sankcionování mladistvých
Název v angličtině:	Te criminal responsibility and sanctioning of juveniles
Anotace práce:	Práce bude rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se uvádí výpis právních předpisů upravujících trestní odpovědnost a sankcionování mladistvých. Druhá kapitola bude zaměřena na vymezení základních pojmů. Třetí kapitola popisuje sankcionování mladistvých. Čtvrtá kapitola rozebírá prevenci kriminality mladistvých.
Klíčová slova:	kriminalita, mládež, mladistvý, prevence, sankce
Anotace v angličtině:	Work will be divided into four chapters. The first chapter is an extract of the laws governing the criminal liability and penalty on juveniles. The second chapter will focus on the fundamental concepts. The third chapter describes the juvenile sanction. The fourth chapter discusses the prevention of juvenile delinquency.
Klíčová slova v angličtině:	criminality, youth, youthful, prevention, sanctions
Přílohy vázané v práci:	2 grafy, 1 tabulka
Rozsah práce:	45 stran (56 308 znaků), 3 stránky obrazových příloh
Jazyk práce:	čeština